

Bayer Zsolt: Két pogány közt...

2010 április 10. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

„A magyar fajtában öntudatlanul és rettenetesen él egy átok sejtése, azé a kielégülhetetlenségé, mely a féllelkek átka. Fél-lelk?ek lehettünk mint szép és harcias barbárok is már s nem ok nélkül, s?t jogos keser?séggel döngöttük a kultúrás Bizánc kapuját s kellemetlenkedtünk a nyugati Európának...."

"...Mindaz, ami ezer éven át történt velünk s amit szeretnénk a sorsharag számlájára írni, amit szépítgetünk s mártir-aureolával ékesítünk, ami tökéletlenségünk b?ne, következménye egyszer?en."(1)

Félelek.

Különös szó, megállít, elgondolkodtat. Azért, mert igaz lehet. S félelek lehettünk mindig is. De nem a „se hús, se hal” félelkei, még inkább nem a langyosságoké. Nem. Bennünket nem köp ki szájából az Úr Jézus Krisztus, kit megtagadunk, sírva vagy röhögve, bármikor. Nem. Mi megátalkodottan vagyunk félelek. Kompországként vagyunk félelek, a se Nyugat, se Kelet népeként. Kivette saját id?nk?l, ritmusunkból, elfalazva saját örömeink?l, odaláncolva minden bánatunkhoz.

Még a megátalkodottságainkban is félelek vagyunk, s úgy tudjuk fél lelkünkkel gy?lölni egymást s önmagunkat, mint senki mást.

Mifelénk nem lehet hibázni, nem lehet mást gondolni, nem lehet fejl?dni, lehetetlen belen?ni a feladatba, a küldetésbe, mert nyomban akad valaki, aki kíméletlenül lesújt erkölcsi bunkójával, s kimutatja a „hamisságot”.

Errefelé csak id? kérdése, hogy „hazaáruló” légy – így kapnak mindig felmentést és menlevelet az igazi hazaárulók.

„Láttam ölelkezni a pápista papot a kálvinista pappal, a kántort a Mózsi sakterrel, urat a paraszttal, minden magyarokat egymással. Volt három-négy földesúr-féle a faluban, egy-két királyi g?g?, gazdagodó paraszt, a pénzes árendás, a Mózsi, meg két zsidó, két pap, a jegyz?, két kántortanító. Magyar falu volt s a többi népség: züllött, romló, kétségbeesett, haszontalan, fajtalan, beteg, éhes magyar paraszt. Ha valamelyikben olykor egy pirinyó magyaros büszkeség ébredt föl akaratlanul vagy váratlanul, belerúgott már az árendás is az urak és papok példájára. De akkor, a követválasztás el?tt, ugyanazon borból ivott az egész falu s én édes ámulással láttam, hogy ezek egyformák. Most is hallom az összeölelkezett részek hangos gügyögését: »testvérek és magyarok vagyunk«, »a magyar embert jókedvében teremtette az isten«. Az árendás is ezt mondta, Mózsi is ezt mondta – szabad volt az nekik ez alkalommal – s a földesúr-félék csókolták a háztelkes, szavazó magyart. Ekkor így szólottam magamban: bort kellene inniuk mindig, egyféle bort s mindig követválasztásra készülniük. Ha valaki látott boros magyar tömeget, úrral tarkázott parasztot, a legvegyesebbet, látta akkor a földkerekség legösszegyülemlettebb önértetét. Napóleon idejében ötven, beborozott magyar inszurgens azt hitte, hogy két hét alatt rendet tud csinálni ebben a kis rongyos Európában. Csak hetykén s táncolva sírni, megrémülni önnön bátorságától vagy teljesen leszerelni tud jobban a kijózanodott magyar, mint hinni és akarni a mámoros.”(2)

No de hol vannak már a napóleoni idők? Magára valamit is adó honi honment? nem bortól mámorosabbé, hanem gyölölettel. S így nincsen többé összeölelkezés.

Gyölölni persze van ok elég – hiszen nemcsak a Bourbonok, de a mi Csák Mátéink sem tanultak s felejtettek semmit sem. Vad, úri tatárok dúltak mindent ismét, nyolc éven át, de legfőképpen lelkeket. S közben fogyott megint a magyar paraszt, s szaporodott a minden egyéb. A joghoz, rendhez konokul ragaszkodó polgári elem meg kívarta sorát s jussát – s várás közben ? maga lett a gyölölet tárgya.

Mert fellépett az „új nemzedék”.

Illetve felléptették.

S áll most a polgári elem, s balról teljes erővel taszigálja jobb felé a sok úri tatár. A sok régi pogány. Jobbról meg teljes erővel taszigálja bal felé a gyölölettel részeg sok jakobinus. A sok új pogány. S látom néha, ahogy majd nemsokára lépünk egyet elre, s a két haragos pogány egymás karjaiba zuhan a nagy erőlködésben...

Gyölölettel részegen megjött tehát az új nemzedék.

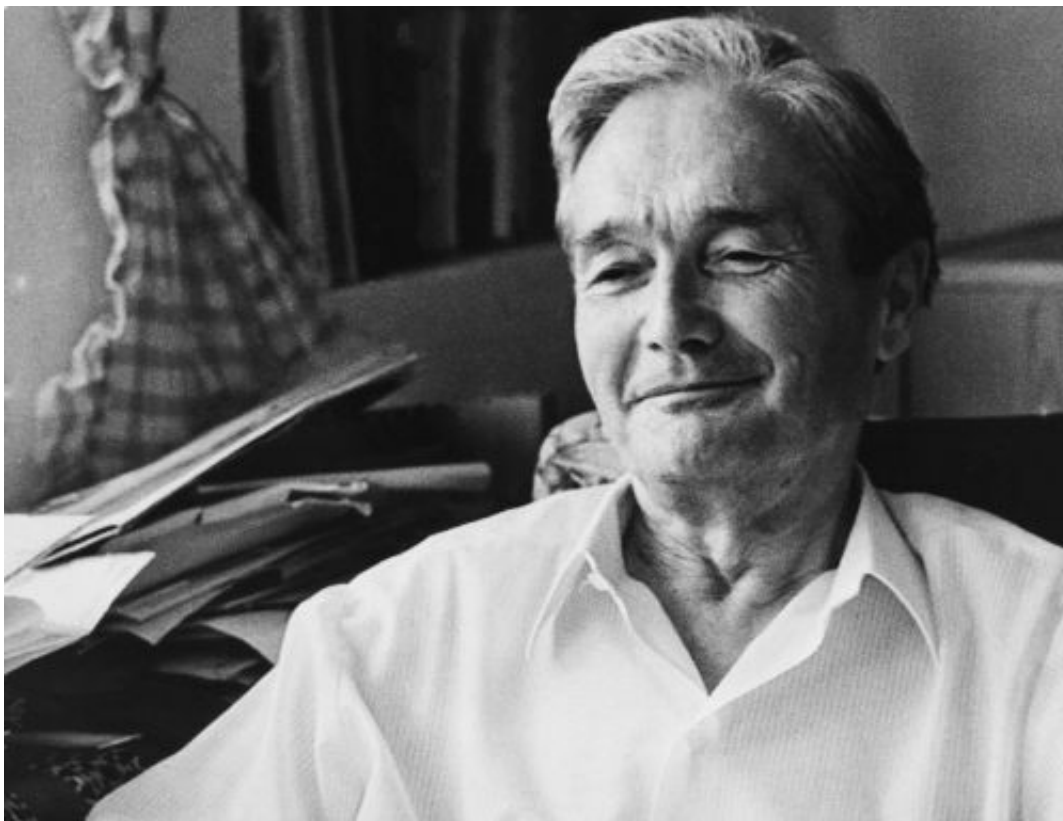
Nem elször érkezik új nemzedék.

„1883-84-ben kócos fej?, divatos franciás szakállukkal öreget mutató, mégis gyerekifjak gyölnek össze Pesten, komoly, jegyzkönyvekben megörökített ülésekre, hogy szenvedélyesen megvitassák a kor kiélesed? kérdéseit. Apáik még politikusok, ?k nemzetgazdák, azok a szabadelv?ség küls?leges diadalainak örvendeznek, ?k a bels? vereséget látják. Az illúziók nagy dáridója után ?k az els? kiábrándultak és kételked?k; valóságérzékük szociális reformot kíván, Le Playt emlegetik elsőként nálunk, aki maga is a teoretizálásból a realitás síkjára vitte át a szociális kérdést, Albert de Mun keresztyén szolidaritása érdekli ?ket, amerikai példák, gyárlátogatások tanulságai. Mindebben még semmi meglep? nem volna, hisz ezekben az években Moszkvától Londonig mindenütt realista fiúk kerülnek szembe a politikai álmokba merült apákkal. Ami meglep?, és a képet sajátosan magyarrá teszi, hogy ez a pesti »intelligentsia« arisztokrata fiúkból áll, csak bálványozott vezérük polgár, ha családja régiségben versenyez is az övékkel.”(3)

Justh Zsigmond a bálványozott vezér, barátai pedig Széchenyi, Mailáth, Szapáry, Zichy, Batthyány, Teleki és Keglevich fiak. Csupa gyenge, halavány, sápadt ifjú. Javát elviszi harminc körül a tüdőbaj, a többi öngyilkos lesz.

?k az első új nemzedék. A másodikról Németh László emlékezik:

„Ami az 1908-as nemzedékben tarkaság volt, a háború után fellép? írókban színzavarrá fokozódott. A fiatalok közt minden elöttük járt íróból egy-egy ragály lett: Ady-, Babits-, Móricz-, Kassák-ragályok tizedeltek, Szabó Dezs? tömegtemeteket töltött meg. Az első nemzedék fékentartott ízlésselentétei féktelen túlzásokban csaptak ki: az elbúsult fajmagyarok, a pesti franciák, a kollektív versel?k, a m?rímel?k, a mindent elolvasók, a faluhoz visszatér?k, a zsidó neokatolikusok szektája, mint bomladozó francia négyes párpai komikus összevisszaságban tévelyegtek egymás körül.”(4)

No igen! Micsoda boldog idők! Mennyiféle egymásnak feszülő harag, ellentét, gyűlölet, s mind-mind szellembe csomagolva. Kírontottak a népi-urbánus csatatérre, sebeket osztottak, sebeket kaptak, néha elvéreztek, másnap feltámadták és kezdték előlről – à la Karinthy. S aztán persze jött két háború, Trianon, Kun Béláék zűrzongája s véle az urbánusok első árulása, jött a kommunizmus – vagy nevezzük inkább államszocializmusnak, esetleg a hatelemis prolik rémuralmának –, jött '56, s jött rá a csönd. Előbb Márai angyalának csöndje, utóbb a nemzet kollektív árulásának csöndje. S az a legnagyobb teljesítmény, hogy azt a csöndet túléljük valahogyan.

S jött a Nagy Generáció is. Hísi mítoszba burkolózva jött, ellenállóként jött, antikommunistaként jött, aztán kiengedte a karanténból a szocialistákat, és elárult mindent, amit még el lehetett árulni. Árnyékukban jöttünk mi, az elfelejtett Kis Generáció. Hittünk nekik – nekik hittünk. S csalatkoztunk. Nehezen, félve, bánatosan, muszáj Herkulesként tagadtuk meg régi álmunk a népi-urbánus vita meghaladásáról, mert az urbánusok megtagadtatták velünk. S kikötöttünk a népieknél. Meg aztán, lássuk be, eszement liberalizmusok és embertelen globalizációk korában nincs is nagyobb lázadás, mint nemzethez, néphez, múlthoz ragaszkodni.

És most megérkeztek ők. A legújabb generáció. A soha, semmit el nem olvasók generációja, a gyűlölettől mámorosak. Gyűlölnék mindent, mint a jakobinusok. Legfőképpen a polgári jó ízlést gyűlölik. Szemükben a rend s a törvényesség csupán teszetoszaság és árulás. Aki nincs velük, az: zsidó! Imigyen teszik lehetetlenné a zsidó–magyar párbeszédet s a problémák megvitatását. „Húsz évet a húsz évért!” – skandálják, s ezzel az ostoba hazugsággal éppen most eresztik ki a karanténból a szocialistákat, akik mindeddig azt érezhették, egyedülálló és kivételes a bűn, amelyet elkövettek. Ők a végórákat élő régi pogányok utolsó menedéke és lehetősége. Ezért az egy mondatért fizetik őket Dzerzsinszkij utódai.

„A lázadás az esztelenség láttán születik meg, igazságtalan vagy érthetetlen helyzetben. Vak lendülete rendet követel a káoszban, egységet a tovaillanó, az eltűnő mélyén. Kiált, követel, azt akarja, szűnjön meg a botrány, és kőbe íródjék, ami eddig szüntelenül a homokba íródott. Változtatásra törekszik. De változtatni annyi, mint cselekedni, s a cselekvésből holnapra gyilkosság lesz, pedig a lázadás még azt se tudja, hogy jogos-e a gyilkosság.”(5)

Hát így. Rendetlenség, esztelenség, igazságtalanság borított el mindent. A régi pogányok, a Csák Máték, a vad, úri tatárok rendetlensége, esztelensége, igazságtalansága.

Az új pogányok zárójelbe tették az egészet. Új rendetlenséggel, új esztelenséggel, új igazságtalansággal. Gyűlölettől és olvasatlanságtól mámoros magyar inszurgensként azt hiszik, hogy két hét alatt rendet tudnak

csinálni ebben a kis rongyos Európában. Hogy majd megregulázzák a multikat, és határmódosítás is lesz. Népszavazással vagy er?s hadsereggel. Hát nem lesz.

Ami lesz: ujjmutogatás, lesajnálás. Mi magunk megvetése és megvetettsége – ?miattuk.

S most, egy pillanatra kéretik belegondolni: miért van vajon, hogy húsz éve minden politikai er? el?bb vagy utóbb eljut oda, hogy éppen mi, a Kis Generáció, az elfelejtettek, a polgárok, épp mi ne legyünk. Aki volt, aki van s aki lesz, el?bb-utóbb evvel foglalkozik. S egy pillanatra képzeljék el ezt az országot úgy, hogy mi nem vagyunk. S mennek választani, a Csák Máték, vad úri tatárok meg a jakobinus disznóól között.

„Attól fogva, hogy – jellem híján – minden áron új tanokkal ajándékozza meg önmagát az ember, a b?n vitába kezd, izeg-mozog, mint a józan ész maga, s felölti az érvek valamennyi alakzatát. Magányos volt, akár a kiáltás, és íme, egyetemes lett, mint a tudomány. Tegnap elítélték, ma a b?n a törvény.”(6)

Régi s új b?nök között állunk. A magunk b?neivel. De mi sohasem voltunk büszkék a b?neinkre. S nem tettünk úgy, mintha erények lennének. Mi még tudjuk szégyellni magunkat. És azt is tudjuk, mit szabad, s mit nem. Végül pedig, el tudunk kormányozni egy országot. Élhet?vé és boldoggá tudjuk tenni. Egyszer már megcselekedtük. Emlékezzetek rá, és válasszatok. De válasszatok – mert ez most itt a legutolsó pillanat!

Jegyzetek

1. *Ady Endre: A magyar Pimodán*
2. *Uo.*
3. *Halász Gábor: Magyar álmodók*
4. *Németh László: Új nemzedék, 1931 (Egy új nemzedék esztétikája)*
5. *Albert Camus: A lázadó ember*
6. *Uo.*

Bayer Zsolt, magyarhirlap.hu

Ajánló